

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Кафедра теорії й методики дошкільної
та початкової освіти

Л. М. Олійник

Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі

Навчально-методичний посібник

**Миколаїв
2021**

Автор-укладач: *Л. М. Олійник, к.пед.н., доцент, доцент кафедри теорії й методики дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Відповідальна за випуск: *В. В. Стойкова, к.пед.н., заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти*

Рекомендовано до друку вченою радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, протокол від 19.03.2021 № 2.

Навчально-методичний посібник «Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі» створено на підтримку компетентнісно та діяльнісно орієнтованого варіативного модуля з ідентичною назвою.

Його метою є сприяння формуванню професійних компетентностей учителів початкових класів щодо використання сучасних засобів та інструментів дистанційного навчання в освітньому процесі. Матеріали навчально-методичного посібника вчать використанню онлайн форм і методів освітньої роботи з учнями молодших класів, налагодженню онлайн взаємодії з учнями й їхніми батьками, сприяють саморозвитку та самовдосконаленню вчителів молодших класів.

Посібник може бути корисним та цікавим для педагогів, які мають бажання поліпшити свої навички надання освітніх послуг у дистанційному форматі й зробити освітній процес для здобувачів освіти цікавим та результативним.

Олійник Л. М. Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі : навчально-методичний посібник. – Миколаїв : ОІППО, 2021. – 40 с.

ВСТУП

Розвиток та вдосконалення інформаційно-технологічних умінь вчителів початкових класів є важливим компонентом підвищення їхньої професійної компетентності у світі, що швидко змінюється. Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та батьків.

Карантин безперечно закінчиться, але освіта однозначно не буде такою, якою була до нього. Враховуючи набутий під час дистанційного навчання досвід та те, що по всьому світу інформація поступово переходить з паперових носіїв на цифрові, вчителі початкових класів прагнуть освоїти хмарні технології, навчитися професійно застосовувати можливості інтернет ресурсів для здійснення якісної освіти молодших школярів.

Саме з метою формування вміння учителів початкової школи організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати і мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам, застосовувати у професійній діяльності сучасні інструменти дистанційного навчання й було створено навчально-методичний посібник «Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі».

Засвоєння змісту посібника сприятиме поліпшенню умінь вчителів/вчительок надавати освітні послуги віддалено, щоб мати можливості онлайн пояснити молодшим школярам освітній зміст й допомогти в момент виникнення проблем. Проте він не втратить актуальності й при очній або змішаній формах освіти, додавши навчання вмотивованості та зацікавленості.

Щира вдячність вчителям початкових класів Миколаївської області: Ірині Андрусяк, Вікторії Леоненко, Юлії Логиновій, Дар'ї Ришківій за сміливість, відданість, енергію, вкладені задля покращення власної інформаційно-цифрової компетентності та завдяки творчим ідеям яких було створено ілюстрації цього посібника. Окрема подяка Ользі Анатоліївні Мальованій, яка надала допомогу у створенні QR-кодів для друкованого видання цього посібника, щоб читач/ка мав можливість за допомогою смартфона/айфона переходити на хмарні ресурси та джерела цифрової інформації. Адже для електронної версії посібника достатньо гіперпосилань.

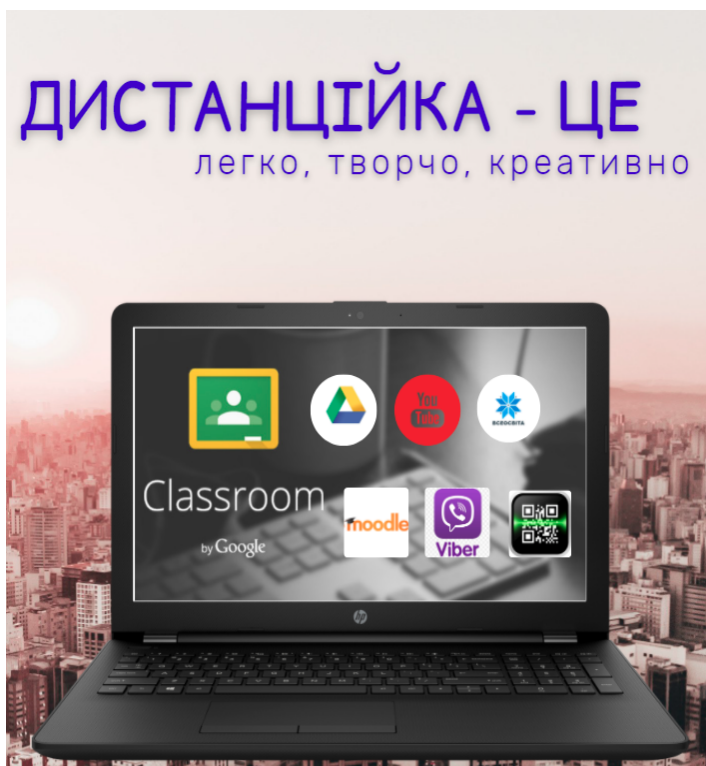
ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Світ, в якому ми живемо змінюється. Донедавна базовими навичками кожної людини вважались лише навички читання письма та рахування. Проте вже в 2017 році в Рекомендаціях Європейського парламенту та Ради Європи про ключові компетенції для навчання протягом усього життя до базових віднесено і цифрові навички. Віце-президент Європейської комісії Нелі Крус, застосувала термін «нова грамотність» (англ. The new literacy) для опису майстерності особи в опануванні цифровими технологіями.

Відбуваються зміни і в освіті, і інформаційно-цифрову компетентність визнано ключовою і в Законі «Про освіту» і в Концепції «Нова українська школа». Це вимагає від педагогічних працівників переосмислення того, як вони навчають та як навчаються здобувачі освіти.

Дистанційне навчання – це легко, творчо, креативно, але це не альтернатива очному навчанню. Безсумнівно, діти мають ходити до школи, соціалізуватися, спілкуватися, навчатися і розвиватися. Ніякий розумний онлайн засіб чи цифровий інструмент не може замінити вчителя/вчительку. Утім сучасні вчителі початкових класів мають бути готовими до обставин непереборної сили і володіти методикою дистанційного навчання, розвиток якого набирає обертів.

Для забезпечення дистанційного навчання учнів учитель/ка має вміти створювати власні веб-ресурси та використовувати ті, що є. При цьому слід надати учням рекомендації щодо використання ресурсів, послідовності виконання завдань, особливостей контролю. Щоб привчати дітей до

академічної доброчесності, важливо завжди давати коректні посилання на джерела використаної інформації.

Карантин колись обов'язково закінчиться. З дистанційного навчання учні початкових класів повернуться у шкільні класи. Але «уроки», які отримала освіта, завдяки Covid-19, не минуть даремно. Вчителі початкових класів активно освоюють хмарні сервіси, що існують на підтримку освітнього процесу та створюють власні цифрові навчальні матеріали.

Цифровий навчальний матеріал може бути створений для підтримки якоїсь конкретної діяльності (наприклад, одиничне завдання) або цілісним і самостійним матеріалом (наприклад, навчальний об'єкт), який передбачає використання якихось інших додаткових матеріалів. Адже цифрові навчальні матеріали можна успішно застосовувати і під час очного навчання.

Принципи цифрових навчальних матеріалів

Перший принцип: цифровий навчальний матеріал підтримує навчання. Мета цифрового навчального матеріалу – підтримати досягнення навчального результату, виходячи з попередніх знань учнів, їх потреб і можливостей.

- Навчальний матеріал як за змістом, так і за ступенем складності, посилює для учня.
- Навчальний матеріал різноманітний, надає учневі зворотний зв'язок, містить життєві, цікаві приклади, інтерактивні завдання.
- Матеріал не містить фактичних помилок.
- Навчальний матеріал підходить за обсягом учню і не містить занадто довгих текстів, відео та звукових записів.
- Навчальний матеріал є інтерактивним, тобто дозволяє учневі взаємодіяти з ним (робити вибір, вводити текст, малювати, переміщати тощо).

Другий принцип: цифровий навчальний матеріал коректно оформлено. Навчальний матеріал легко читається, структурований, з єдиним оформленням, технічно функціонує і візуально привабливий.

- У різних частинах навчального матеріалу використовується та ж сама структура.
- Між частинами навчального матеріалу додані меню, кнопки навігації або зміст.
- Важливі деталі навчального матеріалу повинні легко

знаходиться.

- Навчальний матеріал складений стилістично і лінгвістично коректно.
- Додані посилання на використання робіт інших авторів.

Третій принцип: цифровий навчальний матеріал технічно коректний.

- Всі посилання, які містить навчальний матеріал відкриваються.
- Об'ємні мультимедійні дані (наприклад, відео, картинки, аудіо) додані за посиланням або вбудовані в навчальний матеріал (а не завантажені файлом), для економії часу завантаження.
- Навчальний матеріал можна використовувати на пристроях різного типу, з різними браузерами та операційними системами.

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ТА БАТЬКІВ ЗАДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ

Під цифровою компетентністю розуміють впевнене, критичне та відповідальне використання та взаємодію з цифровими технологіями для навчання, роботи та участі у суспільстві.

Розроблені стандарти цифрової компетентності, де ключовими складовими є:

- інформаційна грамотність та вміння працювати з даними (використовувати, порівнювати, класифікувати, накопичувати, відтворювати);
- комунікація та спільна робота (спілкуватись різними засобами, співпрацювати, ділитися інформацією, брати участь у спільнотах);
- створення контенту (розробляти цифрові тексти, відео-, аудіо-файли, формувати та редагувати тексти, застосовувати базові мови програмування, використовувати ліцензії та копірайти);
- безпечне користування (вміти захищати інформацію, економно використовувати енергію, ідентифікувати небезпечні файли та сайти, розуміти негативні та позитивні впливи цифрових технологій, вміти уникати небезпеки у цифровому середовищі);
- вирішення проблем (вміти вирішувати технічні та технологічні проблеми, використовуючи різні програмні засоби, вміти оновлювати та поповнювати програмні продукти та ресурси).

Опанування сервісами Google

Для того, щоб учасникам освітнього процесу повною мірою користуватись можливостями інтернету, необхідно створити **обліковий запис**. Щоб його створити скористуйтеся QR-кодом або посиланням: <https://www.google.com/intl/uk/account/about/>

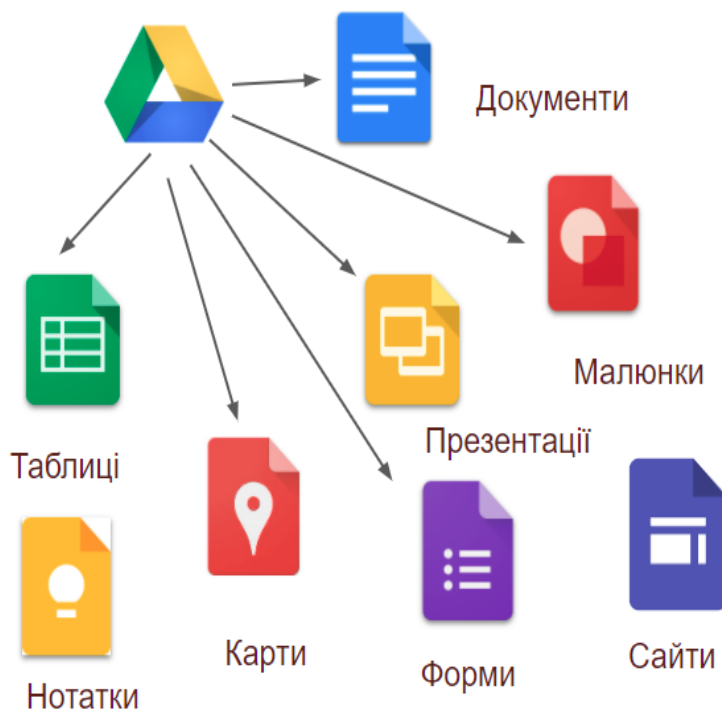
Особистий обліковий запис Google дозволить користуватися практично всіма інструментами Google – електронною Поштою, Формами, Диском, Сайтами тощо, законно і безкоштовно. До того ж, власник облікового запису (акаунту) може вказувати адресу електронної скриньки при реєстрації в соціальних мережах та на інших сайтах. Нікнейм (найменування) облікового запису освітянина має бути підписаний у форматі ім'я, прізвище вчителя/вчительки (українською мовою) та мати аватар, аватарку, (від англ. User picture – зображення користувача) – невелике статичне або анімоване зображення, що використовується для персоналізації користувача у соціальних мережах, форумах, месенджерах. Аватарка освітянина – світлина, на якій зображено особисто він/вона наодинці. Її мета – допомогти створити максимально об'єктивне враження в учасників освітнього процесу про педагога/педагогиню. Наступний крок – оволодіння хмарним сховищем цифрової інформації Google Диск.

Google Диск – сервіс, до якого можна долучитися коли завгодно, з будь-якого приладу, співпрацювати де завгодно, спільно редагувати документи, електронні таблиці та презентацій у режимі реального часу.

Декілька порад, як вчителю/вчительці розвивати власну цифрову компетентність від Наталії Гущиної:

- Зробіть комп'ютер і смартфон частиною свого повсякденного життя. Використовуйте їх там, де ви хочете позбутися рутинної роботи, наприклад, оплачуйте рахунки за допомогою онлайн-систем. Ви просто звикнете не втрачати час на те, що можна зробити за допомогою цифрових технологій.
- Не слід прагнути мати наймодніший, найсучасніший, найпотужніший пристрій. Потрібно максимально знати можливості власного пристрою і отримувати максимум з тих можливостей, які він дає.

Google Диск- це

Синхронізація
інформації на різних
пристроях

Цифрова інформація:

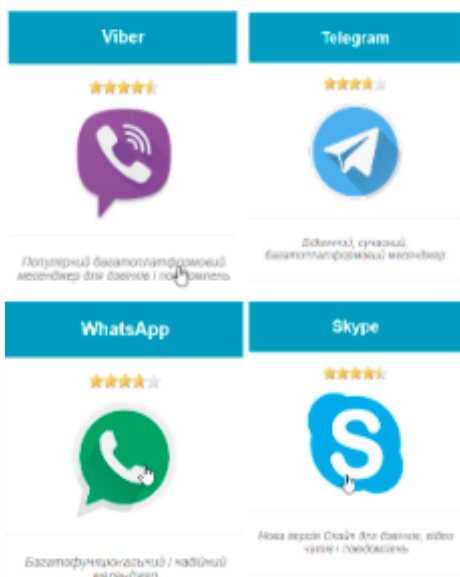
- створюється
- накопичується
- зберігається
- обробляється
- розповсюджується

- Оцифруйте всі свої архіви, документи, фотографії.
- Знайдіть свого digital-героя, тобто таку людину, яка вміє добре користуватися тими технологіями, які ви хочете освоїти. Просто потрібно спостерігати за тим, як він/вона це робить і намагатись повторити подібне.
- Не бійтеся запитувати, як тільки у вас з'являється якесь питання, що пов'язане з цифровими технологіями. Як правило, всі ті питання, які у вас виникають, у когось раніше вже виникали, і хтось про це вже або написав, або розповів, чи знає.
- Знайдіть місце в інтернеті, де обговорюються ті речі, якими ви цікавитесь. Спільноти за професійними інтересами. Наприклад: закрыта педагогічна група у Фейсбуці «Нова українська початкова школа Миколаївщини».

<https://www.facebook.com/groups/NovaUkrainskaChkolaMukolaiv> –

Взаємодія всіх учасників освітнього процесу – один з найважливіших факторів успішного функціонування будь-якої шкільної спільноти. В умовах дистанційного навчання, коли вчителі й учні не можуть бути поруч, взаємодія між усіма учасниками освітнього процесу: адміністрацією школи, вчителями, учнями і батьками – набуває особливої важливості.

Залучення батьків до дистанційного навчання учнів – ефективне спілкування батьків і вчителів завжди має починатися з позитиву та довіри, це має вирішальне значення для дистанційного навчання.

З чого почати? Організацію дистанційного навчання ефективніше всього розпочати з соціальних мереж, служб обміну миттєвими повідомленнями у мобільних застосунках, які дозволяють створювати закриті групи, спільноти, чати, вести обговорення тем, завдань, проблем, інформації.

Для спілкування у мережі серед більш 20 можливих сучасним користувачів месенджерів вчителю/вчительці слід обрати той, яким користується більшість батьків учнів.

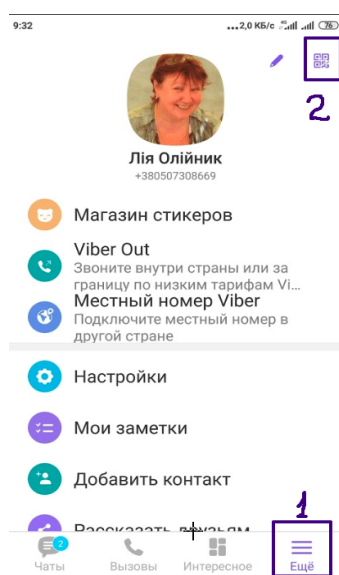
Viber – (вайбер, вібер, вібра) - найбільш розповсюджений мобільний додаток серед освітян Миколаївської області. Він дозволяє створювати Viber групи (спільноти) щоб здійснювати відео-, аудіо- зв'язок та відправляти текстові повідомлення іншим користувачам цього месенджера безкоштовно. Тут зручно миттєво обмінюватися важливою інформацією стосовно організації навчання.

Робота з програмою дуже проста: акаунт прив'язується до мобільного телефону. При реєстрації вказується номер телефону, користувач отримує на нього СМС з кодом підтвердження і після цього акаунт активується. У списку контактів програми можна побачити список людей з телефонної книги користувача, хто теж користується вайбером, а також всіх інших в загальному списку, кому можна зателефонувати через Viber.

Користуватися ним можна через wifi або мобільний інтернет. Вайбер відрізняється досить високою якістю звуку. Ніяких обмежень на кількість відправлених або отриманих повідомлень, а також на тривалість розмов немає. Можна безкоштовно демонструвати екран. У Viber вбудований читач QR-кодів (від англ. Quick Response – швидка відповідь).

На сторінках цього посібника подано QR-коди, у яких зашифровані адреси веб-сторінок, на які є покликання. Читач QR-кодів розшифрує та переспрямує на закодовану веб-сторінку.

Якщо встановити Viber на комп'ютер за покликанням: <https://www.viber.com/ru/download/>, то повідомлення будуть приходити як на нього, так і на телефон.

Допомогти вчителю організувати роботу найменших учнів мають батьки, але саме організовувати, а не виконувати завдання за дитину. Тому первинна комунікація вчителя/вчительки початкових класів з батьками з організаційних питань має бути довшою і тривалішою, з поступовою передачею відповідальності дітям за процес навчання. Перед початком роботи бажано зробити онлайн-конференцію з учнями та їхніми батьками, обговорити форми співпраці та інші організаційні питання, скоординувати роботу всіх у зручному форматі. На сайті школи МОН України рекомендує розмістити розклад занять (консультацій) вчителів і загальний алгоритм дій під час дистанційного навчання.

Домовитись з батьками про конструктивний зворотний зв'язок, для уникнення непорозумінь – пояснити батькам алгоритм дій. У більшості батьків відсутній досвід дистанційного навчання. Учителі мають розуміти, що на батьків не слід покладати всю відповідальність за навчання дітей у цей період, але без їхньої допомоги не обійтись. Завдання батьків – створити умови, щоб дитина могла навчатися вдома, завдання вчителів – навчати і давати зворотний зв'язок.

Чимало вчителів недооцінюють значення встановлення взаємин з батьками своїх учнів. Батьки можуть стати найкращими друзями для вчителя/вчительки, і вони ж можуть бути опонентами. За чотири роки навчання в початковій школі вчителю/вчительці варто встановити міцні стосунки з батьками учнів, яких він/вона навчає. Найкращий спосіб уникнути непорозумінь з батьками – чіткі правила спілкування, які варто запропонувати з самого початку навчання. Чим більше інформації отримуватимуть батьки, тим більше вони відчуватимуть себе частиною команди. Якщо батьки розумітимуть, що і навіщо робить учитель/ка, вони довірятимуть йому/їй і процес навчання відбуватиметься комфортніше для всіх сторін. Ефективне спілкування батьків і вчителів завжди має починатися з позитиву та довіри, це має вирішальне значення. Якщо батьки отримуватимуть інформацію від учителя/вчительки, ймовірність того, що щось неправильно трактується в процесі навчання, знижується. Обов'язково спілкуйтеся часто! Поширена помилка вчителів і початкових класів – це недостатня комунікація або звернення лише тоді, коли виникають проблеми. Для того, щоб спілкування було послідовним, воно також має вписуватися в насичений графік учителя/вчительки. Зважаючи на обставини, домовтеся з батьками учнів, як і коли ви будете підтримувати зв'язок з ними, визначте години й канали для спілкування: електронні листи, веб-конференції, групи в соціальних мережах, Viber чи інші засоби. Обговоріть з ними правила навчання, розклад уроків тощо. Діти початкової школи тільки вчаться працювати самостійно. Не в усіх дітей усе виходить одразу, тому слід давати багато спроб. Під час розмови з батьками (за будь-якої форми навчання) треба запевнити їх: усе, що стосується їхньої дитини, є конфіденційним і ви як учитель/ка початкових класів завжди зважаєте на інтереси своїх учнів.

Умови та правила ефективного дистанційного навчання:

- Учитель встановлює і доводить до відома учнів та батьків чіткий розклад роботи (максимально наближений до розкладу уроків) із зазначенням часу на відеозв'язок та самостійну роботу учнів вдома, дедлайни для надсилання робіт, критерії оцінювання, години консультацій. Це організує учнів і не буде перевантаженням для вчителя.
- Велике значення має чітко визначена мета, яка ставиться

перед молодшими школярами та позитивна мотивація як необхідна складова навчання, що підтримується протягом усього освітнього процесу.

- Зворотний зв'язок має ключове значення для учнів початкових класів: можливість відзначати успіхи, надавати поради щодо завдань для додаткового опрацювання, заохочувати самостійне виявлення та виправлення помилок, надаючи зразки для самоперевірки. Слід пам'ятати, що дистанційне навчання обов'язково передбачає процес опрацювання учнями завдань, тому потребує ґрунтовного їх аналізу, надання консультацій, методичних пояснень. Діти молодшого шкільного віку потребують від вчителя психологічної підтримки. Їм вкрай необхідне живе спілкування.
- Для уникнення перевантаження учнів доцільним буде використання інтегрованих уроків: математику зручно поєднувати з природничими дисциплінами, образотворче і музичне мистецтво інтегрувати в один урок. Уроки фізичної культури мають бути виключно практичними і здійснюватись рівномірно протягом тижня у вигляді щоденних руханок. На час дистанційного навчання можна тимчасово розподілити три години фізичної культури на всі п'ять робочих днів. Трудове навчання (технології) – предмет, що передбачає зміну навчальної діяльності, тому обирати практичні завдання необхідно надаючи перевагу видам, які пов'язані з повсякденним життям дитини (наприклад, вчитись накривати на стіл, готувати чай, допомагати у прибиранні, готуватися до свят тощо).
- Слід розглянути питання проведення онлайн-конференції з учнями міні групами та, за потреби, проведення індивідуальних сесій зі слабшими учнями.
- Якщо в класі є діти, в яких немає доступу до електронних ресурсів, то основне навчання для таких учнів відбувається за підручником. Завдання передаються телефоном чи іншими доступними засобами спілкування. Важливо, щоб завдання були максимально деталізовані, містили не лише перелік, а й роз'яснення порядку опрацювання тем і виконання завдань.
- Домашні завдання при дистанційному навчанні для учнів 1 класу не задаються. Для учнів 2 класів – у разі потреби (творчого та пошукового характеру). На виконання підготовки

до наступних занять, опрацювання навчального матеріалу учні 3 класів повинні витратити не більше 1 години, учні 4 класів – не більше 1,5 годин.

- Ефективною допомогою при виконанні домашніх завдань є маленькі відеоінструкції, записані вчителем. На відміну від конференцій, їх можна переглядати по декілька разів для кращого розуміння, адже учні звикли до пояснення та вказівок свого наставника. Такі невеличкі відео слід записувати кожного дня, щоб діти відчували підтримку. Замість величезної кількості вправ та завдань з кожного предмета необхідно виділяти лише кілька з основних предметів, інтегруючи їх з усіма іншими уроками.
- При відсутності учня на синхронному занятті під час дистанційного навчання вчитель має з'ясувати причини його відсутності та в зручний для дитини спосіб надати індивідуальну консультацію.

МОН України роз'яснює, що санітарний регламент для закладів загальної середньої освіти, який набув чинності з 1 січня 2021 року, обмежує час безперервної роботи з технічними засобами навчання, зокрема комп'ютерами, планшетами, іншими гаджетами. Водночас тривалість навчальних занять, визначена ст. 10 Закону України «Про повну загальну середню освіту», лишається незмінною: 35 хвилин для 1 класу, 40 хвилин для 2-4 класів.

Обмежено лише час безперервної роботи з технічними засобами навчання: для учнів 1 класу – не більше 10 хвилин; для учнів 2-4 класів – не більше 15 хвилин. Санітарний регламент передбачає, що під час роботи з технічними засобами навчання обов'язковим є проведення вправ з рухової активності та гімнастики для очей.

Від 16 жовтня 2020 року, набуло чинності Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти. Воно дійсне як за дистанційною формою здобуття освіти, так і при використанні технологій дистанційного навчання в інших формах здобуття освіти.

Основні форми онлайн-комунікації

Відеоконференція – це конференція в режимі реального часу онлайн. Вона проводиться у визначений день і час.

Відеоконференція – один із сучасних способів зв'язку, що дозволяє проводити заняття у «віддалених класах», коли учні і вчитель/ка перебувають на відстані. Отже, обговорення й ухвалення рішень, дискусії, захист проєктів відбуваються в режимі реального часу. Учитель/ка й учні можуть бачити одне одного, учитель/ка має

можливість супроводжувати лекцію наочним матеріалом. Серед педагогів Миколаївської області найпопулярнішими хмарними кімнатами на сьогодні є Zoom та Google Meet. У

квітні 2020 року Компанія Facebook презентувала новий сервіс Messenger Rooms – як аналог Zoom хмарну кімнату інтегровану у соцмережу, завдяки якій одночасно можуть підтримувати зв'язок до 50 людей без ліміту часу.

Форум – найпоширеніша форма спілкування вчителів й учнів у дистанційному навчанні. Кожний форум присвячений певній проблемі або темі. Модератор/ка форуму реалізує обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Програмне забезпечення форумів дозволяє приєднати різні файли певного розміру. Кілька форумів можна об'єднати в один великий. Наприклад, під час роботи малої групи учнів над проєктом створюються форуми для кожної окремої групи з метою спілкуватися під час дослідження щодо поставленого для групи завдання, потім – обговорити загальну проблему проєкту спільно, з залученням усіх учасників освітнього процесу (веб-конференція).

Чат – спілкування користувачів мережі в режимі реального часу, засіб оперативної комунікації людей через інтернет. Є кілька різновидів чатів: текстовий, голосовий, аудіо, відеочат. Найбільш поширений – текстовий чат. Голосовий чат дозволяє спілкуватися за допомогою голосу, що під час вивчення іноземної мови в дистанційній формі є важливим моментом. З освітньою метою у разі необхідності можна організувати спілкування в чатах з носіями мови. Це реальна можливість мовної практики, яка проводиться в рамках запропонованої для дискусії проблеми, сумісної проєктної діяльності, обміну інформацією.

Блог – це мережевий щоденник, дозволяє подавати інформацію, де право на публікацію належить одній особі чи групі людей. Автор (вчитель/ка, один учень/учениця чи їх група) розміщує на сайті свого мережевого щоденника (блогу) допис (твір, есе) і

надає можливість іншим учням прочитати та прокоментувати розміщений матеріал. В учнів з'являється можливість обговорити й оцінити якість публікації, що сприяє розвиткові мовленнєвих навичок.

Електронна пошта – це стандартний сервіс інтернету, що забезпечує передавання повідомлень як у формі звичайних текстів, так і в інших формах (графічній, звуковій, відео) у відкритому чи зашифрованому вигляді. У системі освіти електронна пошта використовується для організації спілкування вчителя/вчительки й учня/учениці, а також учнів між собою.

Анкетування – для поточного контролю в ході дистанційного навчання зручно використовувати різноманітні анкети.

Анкета є достатньо гнучким інструментом, оскільки питання можна ставити безліччю різних способів. У дистанційному навчанні після засвоєння кожної теми можна використовувати анкети, в яких учень/учениця може зробити самооцінку результатів навчання за такими показниками: зрозумів/ зрозуміла, можу розв'язати самостійно; зрозумів/зрозуміла, можу розв'язати з підказкою; не зрозумів/не зрозуміла, не можу розв'язати.

ПОШИРЕНІ ВЕБ-РЕСУРСИ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Дистанційне навчання передбачає кілька типів взаємодій з різними цілями:

- оперативне інформування;
- повідомлення нового матеріалу;
- уточнювальні запитання;
- коментарі до виконаних робіт тощо.

Важливо створити таку комунікаційну структуру, яка була б гнучкою (кожен педагог має власний простір для вчителня необхідних матеріалів, забезпечення взаємодій та відгуків учням) і багатогранною (учням не потрібно реєструватись у різнопланових системах, доступ відбувається з єдиного ресурсу чи порталу).

Основні завдання, які мають вирішуватись комунікаційними системами:

- Налагодження первинної комунікації між учнями, батьками та вчителями, оперативне інформування щодо динамічних змін,

оголошення від адміністрації закладу освіти. Це оптимально здійснювати через служби миттєвих повідомлень, соціальні мережі (закриті групи чи спільноти класів). Для таких цілей можливе також використання сайту закладу освіти (для повідомлень, що можуть бути публічними, і для всіх повідомлень, якщо на сайті є обмежений доступ лише для учнів та батьків).

- Створення простору для організації дистанційного навчання. Простір для організації дистанційного навчання має забезпечувати такі функції: проведення онлайн-уроків; доступ до різноманітних електронних навчальних матеріалів; отримання робіт учнів (тести чи виконані практичні завдання в зошитах); оцінювання та зворотний зв'язок щодо виконаних робіт; можливість поставити питання та отримати відповідь поза межами онлайн-уроку. Оптимальною видається організація віртуальних просторів як своєрідних точок входу для учнів певного класу «класних кімнат», звідки посилання ведуть до індивідуальних учительських кабінетів, де відбувається безпосередня навчальна взаємодія. Залежно від розміру класу, кількості класів, інших особливостей організації освітнього процесу в закладі, можна обмежитись цими «класними кімнатами», не виокремлюючи окремих ресурсів за предметами навчання.

Таку структуру можна реалізовувати за допомогою різного технічного інструментарію, наприклад: Moodle, Google Classroom, Padlet.

для самостійного опанування окремим педагогом/педагогинєю.

Ефективна за умов корпоративного використання у закладі освіти та технічної фахової підтримки. Дозволяє використовувати широкий набір інструментів для освітньої взаємодії вчителя/вчительки, учнів та адміністрації закладу освіти. Зокрема, надає можливість подавати

Платформа Moodle <https://moodle.org/> –
безкоштовна відкрита система управління
дистанційним навчанням,
але технологічно складна

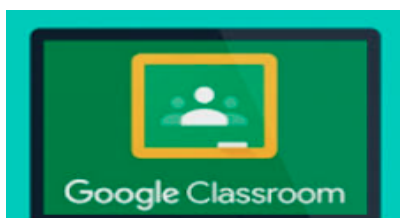

навчальний матеріал у різних форматах (текст, презентація, відеоматеріал, веб-сторінка; урок як сукупність веб-сторінок з можливим проміжним виконанням тестових завдань); здійснювати тестування та опитування школярів з використанням питань закритого (множинний вибір правильної відповіді та зіставлення) і відкритого типів; учні можуть виконувати завдання з можливістю пересилати відповідні файли. Крім того, система має широкий спектр інструментів моніторингу навчальної діяльності учнів, наприклад: щодо загального часу роботи учня/учениці з конкретним навчальним предметом, відповідними темами або складниками навчального матеріалу, загальної успішності учня/учениці або класу в процесі виконання тестових завдань тощо.

Moodle має у своєму інструментарії:

- форми здавання завдань;
- дискусійні форуми;
- завантаження файлів;
- журнал оцінювання;
- обмін повідомленнями;
- календар подій;
- новини та анонси;
- онлайн-тестування;
- Вікі-ресурси.

Платформа Google Classroom
<https://classroom.google.com> – це безкоштовна інтерактивна платформа від Google, яка дає змогу освітянам ділитися досвідом, підвищувати

кваліфікацію, спілкуватися з колегами, учнями та студентами у «віртуальних аудиторіях».

Google Classroom доступний для всіх власників особистого облікового запису Google. У Google Classroom вчитель/ка може організувати роботу з кількома класами, розподілити завдання.

Також платформа дає змогу перевіряти завдання й оцінювати їх.

На платформі можна:

- створити свій клас/курс;

- організувати запис учнів на курс;
- ділитися з учнями необхідним навчальним матеріалом;
- запропонувати завдання для учнів;
- оцінювати завдання учнів і стежити за їхнім прогресом;
- організувати спілкування учнів.

Знайти Google Classroom досить просто, для цього треба відкрити браузер Google Chrome та натиснути на іконку додатків Google у верхньому лівому куті, поряд із зображенням облікового запису.

Після відкриття ви потрапите в Google Classroom де можна почати створювати власний курс, або ж ви побачите тут перелік курсів, до яких ви отримали доступ раніше.

Як створити власний клас. Перш за все вам потрібно створити клас, вказавши його назву, розділ, тему та аудиторію. Кожен курс автоматично отримує код, за яким учні згодом зможуть знайти свою «віртуальну аудиторію». Доступ відкритий також у мобільному додатку Google Клас для Android та iOS.

Створивши курс, ви потрапляєте на головний екран: у горизонтальному меню три вкладки: «Стрічка», в якій за аналогією, наприклад, з Facebook, видно всі оновлення; «Завдання» з усіма матеріалами і «Користувачі», де розміщена інформація про однокласників і вчителів.

У стрічці публікуються питання і теми для обговорення, доступ до неї налаштовується вручну – окремим учням можна, наприклад, відключити функцію коментування.

Власники особистих облікових записів Google можуть створити до 30 курсів на день, приєднатися максимум до 100 курсів (30 на день) і відкрити доступ максимум 200 учасникам курсу (включно з вчителями та учнями). Для аккаунту G Suite for Education ці можливості безмежні.

Як організоване навчання. Google постарався зробити процес навчання багатостороннім. Найпростіший варіант розподілу ролей: учитель – учень. Перший розміщує матеріали, прикріплює файли, створює завдання, решта знайомляться з інформацією, «роблять завдання» і отримують оцінки.

За потреби на кожному етапі додаються коментарі – наприклад, коли завдання потрібно повернути, попросивши доповнити або виправити щось.

Дещо більш складним є варіант розподілу ролей: учитель, учень, куратор, адміністратор. Куратори не мають доступу до Класу, але можуть стежити за успішністю учнів, отримуючи всі дані на пошту. Це зручно насамперед для класних керівників. Адміністратори переглядають будь-які курси і роботи в домені, додають і видаляють учасників.

Як і куди завантажувати навчальні матеріали. Щоб додати матеріали курсу, перейдіть на вкладку «Завдання». Об'єкти на цій сторінці можна групувати за темами, а також розташовувати в зручному порядку. Оскільки це сервіс Google – платформа інтегрована з Google Документами, Google Диском і поштою Gmail, що дає змогу розміщувати відео, тексти та картинки – вам доступний весь арсенал інтерактивних методів навчання. Назву, опис, розділ, аудиторію і тему курсу можна в будь-який час змінити. Усі матеріали автоматично додаються в папки на Google Диску.

Як контролювати вивчення матеріалу. Вправи публікуються у вкладці «Завдання». Форматів перевірки знань кілька: опитування, тест та інші. Можна дати додаткові інструкції в прикріплених файлах, або створити питання з кількома варіантами відповіді.

За замовчуванням усі роботи оцінюються за стобальною шкалою, а терміни виконання залишаються відкритими. Однак ці опції легко налаштувати: вибрати п'ятибальну систему, чи оцінювати виконані роботи 1 балом також є можливість вказати дедлайни аж до

хвилин та секунд.

Учні можуть переглядати завдання в стрічці або календарі курсу чи на сторінці «Список завдань». Буде видно, які завдання призначені, які ще не здані, які завершені. При цьому студенту може бути призначено індивідуальне завдання – це зручно під час сесій чи заліків, коли кожен член команди спеціалізується в певній галузі.

Важливі моменти.

- Google Classroom доступний скрізь, де є інтернет. У Клас можна зайти на комп'ютері в будь-якому браузері, а також з мобільних пристроїв на базі Android і Apple iOS.
- Google Classroom можуть використовувати люди з повним і частковим порушенням зору – для них передбачені програми читання з екрана. Наприклад, для пристроїв iOS створений VoiceOver, а для Android – TalkBack.
- Google особливо уважно ставиться до безпеки інформаційного простору: в Класі немає реклами, а всі розміщені матеріали не можуть бути використані в комерційних цілях.

Padlet <https://ru.padlet.com/> – зручний, легкий у роботі сервіс, завдяки чому є можливість оформити дошку та заповнити її даними, організувати спільний доступ користувачів до неї, експортувати її в різні формати, розмістити в соціальних мережах.

На віртуальну дошку можна додавати графічні, текстові та мультимедійні (відео або презентації) файли, посилання на веб-сторінки, нотатки, знімки з веб-камери.

Це може бути індивідуальна дошка, або дошка з кількома учасниками, які будуть заповнювати її інформацією або доступний для читання й редагування будь-яким користувачем майданчик для обміну інформацією.

Майже в кожному класі є металева дошка, на якій можна за допомогою магнітів чіпляти записки, картинки чи

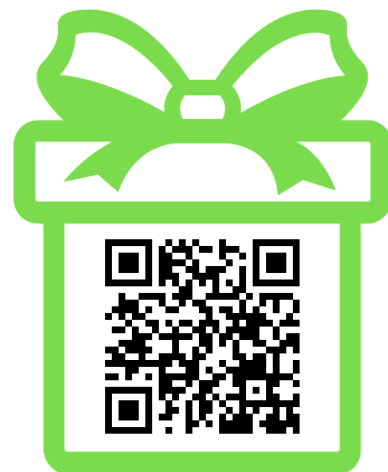

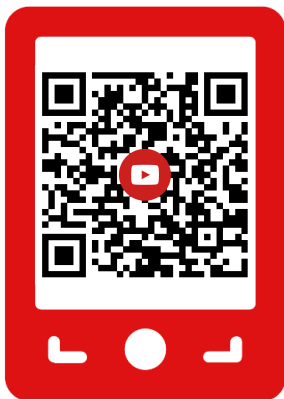
фото. Padlet – це така ж дошка, тільки онлайн. Вона має більші можливості, адже на неї можна прикріплювати не лише замітки, зображення, фотографії, але й розміщувати відео та аудіо файли, давати посилання на зовнішні ресурси. Перевагою онлайн дошки є й те, що на ній можуть одночасно працювати декілька людей. Користуватися дошкою дуже легко, а можливості для її застосування у навчанні величезні.

На дошці можна створити віртуальну виставку дитячих портретів. У галереї ресурсу розміщено багато зразків, які можуть бути використані для натхнення. Приклади можна переробляти як шаблони.

Сервіс обмежує користувача у безкоштовній кількості створених дошок (до трьох). Padlet працює на всіх пристроях: мобільних, планшетах, нетбуках. Можна налаштувати функцію редагування стіни іншим користувачам, дозволити повний доступ, поставити пароль або запросити користувачів по E-mail.

Віртуальна стіна Padlet є безкоштовним Web-ресурсом, в якому можна працювати і без реєстрації, але тоді Ви не зможете редагувати стіну після 24 годин. Тому бажано, щоб вчитель/ка зареєструвався/зареєструвалася або зайшов/зайшла до сервісу через свій акаунт у Facebook або Google – тоді стіна зберігається і з'являється можливість привласнити стіні окрему URL-адресу, та надавати на неї учням Web-посилання.

Після процедури реєстрації, необхідно зайти під своїм логіном і паролем, у куточку праворуч розміщена кнопка «+», натиснувши на неї, Ви створите нову стіну (дошку), яка буде мати вигляд порожньої сторінки білого фону. Праворуч на сторінці розміщені іконки

«Домашня сторінка», «Створити нову стіну», Ваш профіль, «Вставити/Експортувати», «Отримати додаткову інформацію», «Допомога», «Змінити цю стіну», «Подивитися сповіщення», «Сховати dock». У налаштуваннях іконки «Змінити цю стіну», ми можемо дати стіні необхідну для заняття назву та опис, встановити фон, налаштувати приватність стіни. Як налаштувати дошку padlet для організації роботи з учнями на карантині у відео на

YouTube за qr-кодом, або покликанням: <https://youtu.be/jrDSHzooCu8>

Проведення заняття:

- Вчитель/ка ознайомлює групу з можливостями Padlet (демонструє як створювати та наповнювати повідомлення): достатньо два рази клацнути мишкою на будь-якому місці на стіні, щоб з'явилося біле віконечко, в якому можна записати своє ім'я, під ним написати текст повідомлення. Також у спадному списку можна обрати потрібний формат та після текстового повідомлення: додати посилання на зображення, відео, мапу, слайдшоу, документ. Також можна завантажити будь-який файл з ПК протягнувши його на дошку, або завантажити з браузеру, зробити фото з вебкамери. Також, залежно від обраного формату стіни, повідомлення можна переміщувати по ній.
- Вчитель/ка надає посилання на стіну учням і пропонує перейти за посиланням у браузері та спробувати створити від свого імені повідомлення на стіні (наприклад, описати декількома словами настрій, додати до повідомлення будь-яке зображення з мережі Інтернет). У процесі наповнення стіни слід очікувати від групи позитивної реакції – адже учні бачать як одночасно на стіні з'являється безліч повідомлень.
- Вчитель/ка може об'єднати учнів у підгрупи. Кожна підгрупа отримує завдання (за тематикою уроку): підготувати відповідь у своїй підгрупі і створити повідомлення на стіні з відповіддю на запитання вчителя/вчительки.
- Після того, як кожна підгрупа розмістила свою відповідь на стіні, учням пропонується обговорити відповіді, зробити спільні висновки та перейти до наступного завдання. Можна налаштувати стіну таким чином, що учні отримають зворотній зв'язок від однокласників у вигляді вподобайок або балів.

Основні переваги Padlet:

- Доступність. Віртуальна стіна Padlet є безкоштовним Web ресурсом. Реєстрація не обов'язкова.
- Легкість у використанні. На головній сторінці <https://ru.padlet.com/> є кнопка «Створити дошку» натиснувши на неї мишкою автоматично створюється порожня сторінка білого кольору (тому це нагадує стіну), яку можна заповнювати повідомленнями. Додати текстове повідомлення дуже просто: необхідно лише два рази натиснувши мишею по стіні.
- Мультимедійність. До повідомлень можна додавати

різноманітний контент: відео, аудіо, зображення, посилання на інші ресурси, будь-які файли (Word, PDF, Excel, CVS, Image). Повідомлення можна редагувати та переміщувати по стіні.

- Миттєве узгодження. Одночасно на стіні можуть створювати повідомлення кілька користувачів. Активність учасників миттєво відображається на стіні - користувачі з екранів монітору можуть спостерігати, як додаються повідомлення.
- Приватність. Ви можете налаштувати можливість редагувати стіну іншим користувачам, дозволити повний доступ, поставити пароль, або запросити користувачів по e-mail.
- Мобільність. Padlet працює на всіх пристроях - мобільних, планшетах, нетбуках.
- Креативність та привабливий інтерфейс. Padlet представляє набір яскравих фонових зображень, які легко змінюються у налаштуваннях стіни.
- Узгодженість з іншими Web сервісами. Вашу стіну Padlet можна вбудувати у блог, форум, сайт, на будь-який ресурс, де можна застосувати html-код.

ОНЛАЙН РЕСУРСИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ВЧИТЕЛЯМИ ВЛАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО КОНТЕНТУ

Wordwall <https://wordwall.net/uk/account/login> – онлайн сервіс, один з найсучасніших та легких у використанні, який можна застосовувати для створення інтерактивних вправ і матеріалів для

роздруку. Більшість шаблонів доступні в інтерактивному вигляді, а також у версії для роздруку. Інтерактивні вправи можна відтворювати на будь-якому веб-пристрої, наприклад, комп'ютері, планшеті, телефоні чи інтерактивній дошці. Учні та учениці можуть відтворювати їх самостійно, або це може робити вчитель/вчителька в той час як учні/учениці виконують вправу по черзі біля дошки. Матеріали можна роздрукувати з сайту або завантажити у вигляді файлу PDF. Їх можна використовувати як додаток до інтерактивної вправи або як окрему вправу.

LearningApps.org <https://learningapps.org/> є сервісом для підтримки процесів навчання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (вони називаються Вправами) не включені в жодні

конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії. Кожна вправа показана у вигляді карточки. Якщо по ній клацнути, – з'явиться додаткова інформація. Кожну вправу можна використати як шаблон для створення власної, – замінити зображення на інші або скоригувати запитання.

Вправи, які вам сподобалися, або ті, які ви створили самостійно, можна зберегти у своїй бібліотеці. Також можна створювати класи й збирати в них своїх учнів. А система сама генерує відомість, на виконання якої вправи скільки часу та спроб використав кожний учень.

Як працювати із LearningApps?

- Зареєструйтеся на сервісі за допомогою облікового запису Google.
- Перегляньте довідку.
- Перейдіть до перегляду вправ, відберіть або створіть завдання для своїх учнів.
- Згенеруйте QR-код, за допомогою безкоштовного онлайн генератора QR-кодів

<https://www.websiteplanet.com/ru/webtools/free-qr-code-generator/>, надайте його учням/ученицям та запропонуйте виконати інтерактивну вправу.

Kahoot <https://kahoot.com/> дає розкриття потенціалу кожного учня тому, що він робить навчання чудовим. Ми всі навчаємося протягом усього життя. У житті ми отримуємо нові навички завдяки цікавості та грі. Поєднуючи це у веселій та соціальній формі, ми можемо розкрити навчальний потенціал у всіх нас, незалежно від предмета, віку чи можливостей.

Це навчальна платформа з вправами-іграми та можливістю створення змагань між учнями. Гру можна створити на комп'ютері чи в додатку і відправити посилання учням. Є можливість підключатися та грати в режимі реального часу з іншими гравцями у 180+ країнах світу. Процес перевірки розуміння, або обговорення якогось питання перетвориться в справжню захоплюючу гру!

Для роботи потрібно мати комп'ютер, проектор та смартфони у дітей в класі. На сервісі постійно оновлюється найбільш захоплюючий та потужний педагогічний досвід що є у світі.

Виходячи за рамки мотиваційної діяльності або винагороди, Kahoot використовується багатьма вчителями для «переведення в цифру» звичних завдань, віддаленого інструктажу, підтримки підготовки до іспитів, більш цікавого подання змісту, поглиблення розуміння, збільшення участі в класі та покращення кількості інформації, яку насправді запам'ятовують учні. Поєднуючи слайди із запитаннями до вікторини та опитування, учитель/ка можете надати додаткове пояснення та контекст до теми чи нового матеріалу.

Для посилення Kahoot як навчального засобу, можна використовувати його для проведення повних інтерактивних уроків. І це безкоштовно.

Kahoot! Преміум + (версія, за яку треба заплатити) – найсучасніша пропозиція для вчителів. Преміум + розширює можливості викладання в класі та за допомогою дистанційного навчання. Він дозволяє економити час та повторно використовувати вміст, імпортуючи слайди. Хороша презентація, яка ідеально підходить для вашого наступного уроку? У Kahoot! Преміум +, можна легко імпортувати слайди, створені в PowerPoint, Keynote, Google

Slides або з файлу PDF, безпосередньо у ваші завдання. Можливість імпорту слайдів дозволить повторно використувати наявний навчальний вміст, активувати огляд, заощадити час на підготовку уроку та поєднувати інструкції з інтерактивними питаннями, не переходячи між різними інструментами.

Проведіть інтерактивні уроки, комбінуючи слайди із запитаннями. Удосконалена аналітика допоможе легко виявити прогалини в знаннях учнів та підвищити рівень оцінки, підтримати навчальний пульс класу та персоналізувати інструкції для здобувачів освіти, яким може знадобитися подальша робота. Розробники платформи працюють над тим, щоб додати можливість поєднувати звіти з декількох завдань для того, щоб оцінити успіхи учнів з часом.

Kahoot!

Kahoot - кращого онлайн сервісу для проведення тестування немає! Гра, емоції, простота - все це заслуговує використання цього сервісу на уроках.

Для роботи застосунку потрібно лише дві речі: телефон (або інший гаджет) та Інтернет!

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

За бажання, можна ввести оцінювання результатів учнів

БЕЗКОШТОВНИЙ!

Навчайся граючись!

Як працювати із Kahoot?

- Зареєструватись на сайті, вказавши, що ви вчитель.
- Вибрати один з видів Kahoot, який вам підходить: тест, дискусія або анкетування.
- Додати питання (є можливість додати відео або картинку до кожного питання).
- Додати варіанти відповідей.
- Зберегти вікторину.
- Провести гру-вікторину в класі

На проходження онлайн-вправи гравці мають певний час загалом та на кожне питання зокрема. Вчитель має можливість отримати звіт про те, як учні пройшли завдання. Пошук навчальних матеріалів відбувається за тематикою. Учитель/ка

чи учень/учениця може сформувати в своєму обліковому записі перелік вправ, які йому підходять. Як працювати Kahoot у відео на YouTube за QR-кодом, або покликанням: <https://youtu.be/ERB2ZSTA3ys>

Конструктор Canva – це зручний графічний редактор https://www.canva.com/uk_ua/mozhlyvosti/, за допомогою якого можна створювати дуже красивий дизайн чого завгодно: візитки, презентації, аватарки, заставки для відео, ілюстрації в блог, плаката, книги і так далі. До речі, всі ілюстрації для цього посібника створені на

сервісі Canva.

Інфографіка – це графічне візуальне подання інформації, добірка зображень, діаграм і мінімального обсягу тексту, що роблять огляд теми легкозрозумілим. Зазвичай оригінальна та креативна інфографіка є найефективнішою, бо вона привертає до себе увагу і не відпускає. Однак дуже важливо пам'ятати, що візуальні складові інфографіки повинні не лише вражати й захоплювати. Вони ще й повинні допомагати учням розуміти і запам'ятовувати освітній зміст.

Навіщо використовувати інфографіку? Інфографіка – чудовий спосіб перетворення складної інформації на легкозасвоювану. Інфографіка може бути у пригоді для наступних цілей:

- Швидкий огляд теми.
- Пояснення складного процесу.
- Подання результатів дослідження чи даних опитування.
- Підсумування довгого допису чи звіту.
- Порівняння та співставлення декількох думок.
- Привернення уваги до проблеми чи ідеї.

Коли потрібно стисло викласти складну для пояснення словами інформацію, інфографіка – чудовий спосіб це зробити. «Розробіть приголомшливий дизайн із дивовижним набором функцій Canva», – радить вчителям Марина Курвітс, педагогиня з Талліна.

- **Canva як інфографіка.** Сервіс містить багато різних шаблонів для створення живописної змістовної інфографіки. Учитель/ка

може використовувати цю можливість для ознайомлення учнів з новим матеріалом; учні можуть використовувати цю можливість для представлення результатів роботи над проектом або дослідженням.

- **Canva як робочий лист.** За допомогою Canva можна створити дуже красиві по дизайну і незвичайні робочі листи. Працюючи з Canva вашу фантазію ніщо не стримує, проектуйте приголомшливі робочі листи, розвивайте свій творчий потенціал і потенціал учнів. Наприклад, можна спроектувати лист у вигляді вікна Instagram або вікна месенджера.
- **Canva як графічний організатор.** Створюйте за допомогою Canva інструменти для роботи з інформацією, які можна оформити так, як вам подобається: діаграма Венна, рамка для SWOT аналізу, кластер, списки, розклад тощо. Їх можна друкувати і використовувати як шаблон.
- **Canva як плакат.** Створення постера, стендової доповіді, афіші, реклами. Список можна продовжувати. Можна додавати фотографії, готові геометричні об'єкти, стікери, графіки, списки, тексти і використовувати в рамках будь-якого навчального предмета.
- **Canva як обкладинка.** Чому б не створити свій варіант обкладинки до відомої книги або фільму, навчального ролику чи мультфільму?
- **Canva як книга.** А чому б не оформити текст власного твору у вигляді книги,? Тим більше, що барвистих шаблонів в Canva для цього більш, ніж достатньо.
- **Canva як презентація.** Якщо шаблони інших сервісів для створення презентацій вас або ваших учнів вже не вражають і хочеться спробувати чогось новенького, то зверніть увагу на Canva.

YouTube <https://www.youtube.com/>
– не лише найпопулярніший відеохостінг, у якому люди з усього світу розміщують відео, але й соціальна мережа, в якій кожний/кожна може це відео поширити, коментувати та висловлювати свої уподобання. YouTube є другим за

відвідуваністю сайтом в Інтернеті. І хоча сьогодні важко знайти учителя/вчительку, який/яка б не користувалися цим сервісом. Але переважна більшість користуються ним у якості глядачів. І лише одиниці використовують його у якості наповнювачів власним освітнім контентом, створюючи власні відео, що в умовах дистанційного навчання стає дедалі актуальним.

В інтернеті у вільному доступі багато відеороликів, які розкривають теми шкільної програми, зокрема канал Міністерства освіти України <https://www.youtube.com/c/MONUkraine>, курси платформ Prometheus <https://prometheus.org.ua/>, EdEra

<https://www.ed-era.com/> та інші джерела.

Корисувачі YouTube можуть додавати, продивлятися і коментувати ті чи інші відеозаписи. Завдяки простоті та зручності використання, YouTube став одним із найпопулярніших

місць для розміщення відеофайлів. Сервіс містить як професійні, так і аматорські відеозаписи, у тому числі відеоблоги.

Навчальні можливості YouTube величезні, – це й освітні канали, відеоблоги, навчальні відео, відеоінструкції, розвивальні мультфільми. Наприклад, на каналі «З любов'ю до дітей» ви знайдете веселі дитячі пісні, цікаві абетки, руханки, розвиваючі відео та мультфільми для дітей українською

мовою

<https://www.youtube.com/user/SonechkoProject/>

На YouTube у межах проєкту МОН «Всеукраїнська школа онлайн» оприлюднені дистанційні уроки, які було створено та показано у 2020 році під час карантину. Зараз їх можна використовувати в будь-який час, якщо необхідно. Також для зручності кожен клас від 1 до 11 має окремий список відтворення, де вчитель може знайти потрібний йому урок. Уся інформація про

проект, а також корисні посилання збираються та оновлюються в окремому розділі на сайті МОН куди можна потрапити за QR-кодом або покликанням: <https://mon.gov.ua/ua/tag/vseukrayinska-shkola-onlajn>.

На авторському каналі Антоніни Букач, директорки Академії цифрового розвитку, що створена в співпраці креативних освітян для всіх бажаючих розвиватися та навчатися впродовж усього життя, публікуються навчальні відео щодо роботи з додатками Google, проводяться вебінари, консультування, онлайн трансляції щодо використання сервісів Google як у повсякденному житті так і професійній діяльності <https://www.youtube.com/user/AnTone4ka>.

На каналі Marina Kurvits, докторантки Інституту цифрових технологій Таллінського університету розміщено більше 600 надихаючих відео для професійного розвитку вчителів.

Наведемо кілька порад Марини Курвітс, що варто робити педагогу на YouTube:

- знайти цікавих людей і підписатися на їх канали;
- якщо відео подобається, треба ставити йому вподобайки (на жаль педагогічна аудиторія вкрай скупа на прояв реакції в мережевому просторі, а це мережева культура, якою наші учні володіють);
- якщо виникають питання, треба їх ставити в коментарях (це теж частина мережевої культури);
- оформіть свій канал (не обов'язково завантажувати відео, але поставити красиву заставку і аватар варто).

Зазвичай ці відео досить високої якості, тож варто давати посилання на них або на їх фрагменти. Проте іноді вчителю/вчительці потрібно викласти певний матеріал авторським способом, дати докладніші пояснення чи підкреслити важливі аналогії, актуальні для конкретної групи учнів. У таких випадках варто записати власний відеоролик і надати до нього доступ через мережу YouTube. Досить поширеним варіантом навчального відео є скрінкаст, тобто зйомка екрана комп'ютера, на якому відбувається демонстрація презентації з голосовим супроводом та коментарями вчителя/вчительки. Зазвичай за рахунок відсутності зворотного

зв'язку та необхідності вирішувати організаційні моменти скрінкаст теоретичної частини уроку триває не більш ніж 15 хвилин. Для учнів відеоурок є дуже зручним ресурсом, який може компенсувати (принаймні частково) відсутність під час онлайнного заняття. Є можливість повернутись до незрозумілих моментів та переглянути пояснення кілька разів, повільніше, з паузами, відповідно до власного стилю навчання. Можна використати ці ролики навіть після завершення курсу для актуалізації матеріалу згодом. Після завершення дистанційного навчання ці ж матеріали можна буде використати для реалізації «перевернутого класу».

Проте просто наявність відеоролика, і завдання його переглянути не більш інформативні, ніж наявність підручника і вказівка «прочитати параграф». Важливо сформулювати чітке завдання: що саме має зробити учень/учениця під час та після перегляду відео. Існують платформи, на яких можна налаштувати питання так, щоб перервати перегляд відео і заблокувати перехід до наступної частини без відповіді на поставлене питання. Можна включати у відео текстові блоки на паузах для того, щоб звернути увагу глядача на певні моменти у відео. І нарешті, можна розробити форму опитування, яку потрібно заповнити після перегляду відео заняття. Цифровими інструментами роботи з відео є, наприклад, сервіси для запису скрінкастів: <https://screenapp.io/> та <https://screencast-o-matic.com/>.

Сервіс <https://edpuzzle.com/> для створення інтерактивних відео з запитаннями, вбудованими в хід ролика.

Чи може бути YouTube помічний у дистанційному навчанні і як учителю/вчительці використовувати свій канал?

Поради від Алли Мовчан, сертифікованої YouTube-експертки з продюсування YouTube-каналів, менторки, міжнародної тренерки, менеджерки з ризиків, продюсерки.

Щоб увійти у свій канал, у на відкритій сторінці пошти Gmail

натисніть на іконку з дев'ятьма крапками поряд зі своїм іменем (правий верхній кут). Серед запропонованих додатків оберіть YouTube. У відкритому вікні YouTube натисніть на іконку зі своїм іменем і оберіть «Ваш канал». Коли ви записуєте відео, пам'ять на комп'ютері швидко закінчується. Google-диск теж має лише 15 ГБ безкоштовної пам'яті. У YouTube є безкінечний обсяг пам'яті для відео.

Є два варіанти, як викласти відео: завантажити вже готове і пряма трансляція. Для початківця краще користуватися **завантаженням відео**:

1. У правому верхньому куті натисніть «Створити» (значок камери з плюсом).

2. Оберіть «Завантажити відео».

3. У відкритому вікні натисніть «Завантажити файл» і виберіть потрібний на своєму комп'ютері.

4. Покроково заповніть поля у вікні завантаження відео:

- Назва – має відображати, про що відео, для якого класу (наприклад: Математика, 3 клас, урок 14).
- В описі детально опишіть, з чого складається урок. Також там можна написати домашнє завдання чи додати будь-яке посилання. Якщо відео довге, додайте в опис структуру відео з тайм кодами у форматі «година: хвилина: секунда» (вони автоматично стають активними посиланнями і після натискання будуть перемотувати відео).
- Завантажте зображення, яке відображатиметься як обкладинка відео. Його можна зробити, наприклад, в онлайн-програмі Canva (на обкладинці можна написати ту ж інформацію, що й у назві відео).
- Якщо ви плануєте завантажити кілька відео, можна створювати плейлисти. Наприклад, зібрати всі відео з математики для 3 класу.
- YouTube вимагає маркування, для якої вікової категорії призначено відео, адже для дітей є окремий додаток. Якщо ви позначите, що відео для дітей, то ймовіріше ваш канал одразу «потоплять». Чому так? Переважно, діти дивляться мультфільми, блогерів і шоу. Вони не дивляться уроки. Якщо 10 дітей зайдуть на ваш урок математики і відразу вийдуть, це відео не буде надалі ранжуватись і для YouTube буде підозрілим. Хоч ви і створюєте контент для дітей, раджу

маркувати його, наче він не призначений для них.

- Додайте вікове маркування – чи можна це відео дивитися особам до 18-ти років (ставте, що можна).
- У «Теги» можна прописати: «математика», «додавання», «множення» (через кому) – до десяти тегів, що відповідають тематиці уроку.
- Ви можете вибрати для свого відео одразу українські субтитри, так воно буде ранжуватися краще.
- Визначте місце, де знято відео. Google має свій геопошук, тому відео може знайтись за місцем створення. Також для кращого пошуку важливо вказати дату створення.
- У категорії обирайте освіту.
- Чи дозволяти коментувати відео – ваша справа. Проте якщо дозволяєте – відео буде краще ранжуватися в пошуці.

5. Повз другий етап завантаження відео можемо пройти без змін.

6. На третьому етапі виберіть налаштування приватності. Якщо ви хочете, щоб усі побачили ваш урок, то зробіть відео «Для всіх». Якщо ні – то обирайте доступ за посиланням («Не для всіх»).

7. Якщо поставите галочку біля прем'єри, то підписники будуть завчасно попереджені про появу відео, воно з'явиться на окремій сторінці для перегляду і під час цього глядачі можуть спілкуватись у спеціальному чаті.

8. Останній крок – можна зберегти лінк на відео і додати його у розклад чи добірку навчальних матеріалів.

Рекомендації для запису відео:

1. Перевірити інтернет і мати запасний (наприклад, забезпечити можливість роздати з телефона).

2. В одязі і для тла не рекомендую використовувати те, що має перламутр. Також – занадто пістрявий одяг, горошок, смужку, клітинку, багатокольорові речі. Намагайтесь використовувати однотонні задній фон і одяг.

3. Базові речі, щоб вийти в онлайн:

- підставка для комп'ютера або штатив для телефона;
- навушники (гарнітура);
- світло (наприклад, світлове кільце).

4. Якщо ви і раніше мали пошту Gmail, то були користувачами YouTube і щось дивилися. У кожної людини створено списки

відтворення з відкритим доступом, в яких збережено те, що ви дивилися раніше. Закрийте всі списки відтворення, перш ніж давати посилання на ваш канал. Адже ваші перегляди будуть видимими для ваших учнів. Для цього натисніть «Мій канал», оберіть «Списки відтворення», далі – «Переглянути весь перелік». Тоді – закрийте непотрібний список відтворення.

Для користування YouTube:

- Фільтруйте пошук. Ви, зокрема, можете обрати довжину відео, дату і місце завантаження, якість або цілеспрямовано шукати канал.
- Робіть списки відтворень. Навіть не свої відео ви можете згрупувати у список відтворення для зручного користування учнями – наприклад, якщо ви знайшли багато відео про математику для 3 класу.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гущина Н. І. Путівник світом цифрових технологій : посіб. для вчителів початкових класів / Н. І. Гущина. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2018. – 36 с. – Режим доступу : <https://cutt.ly/1lgbCXz>

2. Дистанційне навчання: виклики, результати та перспективи. Порадник. З досвіду роботи освітян міста Києва : навч.-метод. посіб. [Електронний ресурс] / Упоряд. : Воротникова І. П., Чайковська Н. В. – Київ : Ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. – 456 с. – Режим доступу : <https://cutt.ly/5lgnFYe>

3. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник [Електронний ресурс] / Упоряд. Воротникова І. П. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 2020. – 48 с. – Режим доступу : <https://cutt.ly/0lgmRld>

4. Корисні посилання від сайту НУШ з організації дистанційного навчання. НУШ про Дистанційне навчання – Режим доступу : <https://cutt.ly/mlgm1pQ>

5. Мовчан Алла. Як використовувати YouTube у дистанційному навчанні [Електронний ресурс] – Сайт НУШ. – Режим доступу : <https://cutt.ly/3lgm5j6>

6. Олійник Лія. Презентація Модуля «Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі». – Режим доступу : <https://cutt.ly/5lgQfo2>

7. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації МОН України. Травень, 2020 [Електронний ресурс] Упорядниці: Іванна Коберник, Зоя Звиняцьківська Редакторка: Зоя Звиняцьківська Літературний редактор: Роман Трифонов Дизайн і верстка: Гліб Муха. Режим доступу: <https://cutt.ly/hlgQb72>

8. Освіторія. Google Classroom: інструкція, як самостійно створювати онлайн-курси [Електронний ресурс] Освіторія. Режим доступу : <https://cutt.ly/qlgQS5P>

9. Школа в умовах Covid-19: готовність до викликів. Інтерактивний Порадник. [Електронний ресурс] – ЮНІСЕФ Україна. Міністерство освіти та наука України. Центр сталого миру та демократичного розвитку (SeeD). – Режим доступу : <https://seed.outgrow.us/unicef-mon-ukraine>

10. Villems, A., Aluoja, L., Pilt, L., Naulainen, M.M., Kusmin, M., Rogalevičs, V., Tokko, U. (2015) Digitaalse õppematerjali loomise soovitused (Побажання для створення цифрових навчальних матеріалів), складений робочою групою за підтримки організації HITSA (Таллінн) в адаптації Маріни Курвітс, [Електронний ресурс] Марина Курвітс. Режим доступу : <http://kurvitstudio.com/lori.pdf>

11. 100 видів дистанційного навчання, шаблони та навчальні посібники. – Режим доступу : <https://cutt.ly/qlgQ1zS>

ЗМІСТ

№	Назва розділу	

1	Вступ	3
2	Організація освітнього процесу в початковій школі з використанням інструментів дистанційного навчання	4
3	Цифрова компетентність учителя та батьків задля здійснення дистанційного навчання учнів	6
4	Поширені веб-ресурси для дистанційного навчання	15
5	Онлайн ресурси для створення вчителями власного навчального контенту	23
6	Список джерел	34
7	Зміст	37

ДЛЯ НОТАТОК

Миколаївський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Кафедра теорії й методики дошкільної
та початкової освіти

Л. М. Олійник

Засоби та інструментарій дистанційного навчання в початковій школі

Навчально-методичний посібник

Комп'ютерний набір, технічна верстка:
Л. М. Олійник, Н. М. Дерманська

Папір офсетний.
Друк на різнографі
Формат 60х84/16
Умовно-друкованих арк. – 5
Обліково-видавничих арк. – 4,8
Гарнітура шкільна

Тираж 100
Замовлення № 11

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Тел./факс 37 85 89

<http://www.moippo.mk.ua>,
e-mail: moippo@moippo.mk.ua